

3. Грiшнова О.А. Економiка працi та соцiально-трудоуv вiдносини. Пiдручник для ВНЗ (затв. МОН Украiни), 4-е вид. - К: Знання, 2009. – 390 с.
4. Носова С.С. Экономическая теория для бакалавров: учебное пособие/С.С. Носова, В.И. Новичкова. - М.: КНОРУС, 2009. - 368 с.
5. Экономическая теория: политэкономия: Учебник/ под ред. В.Д. Базилевича. – М.: Рыбари; К.: Знання, 2009 – 870 с.
6. Статистичний щорiчник: Стан зареєстрованого ринку працi та надання послуг клiєнтам служби зайнятостi в 2008р.
7. Статистичний щорiчник: Стан зареєстрованого ринку працi та надання послуг клiєнтам служби зайнятостi в 2009р.
8. <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. <http://www.kmu.gov.ua>

РЕЗЮМЕ

У данiй статтi проводиться аналіз основних показників ринку працi Донецької облaстi в 2007 - 2010рр. Досліджується проблема дисбалансу між попитом і пропозицією робочої сили. Визначаються прiоритетні напрямлення, які на думку автора будуть сприяти покращенню ситуацiї в регионi.

Ключові слова: ринок працi, безробіття, трудові ресурси, економічно активне населення, регион, профориєнтацiйна робота, дисбаланс робочої сили, економічний стан облaстi.

РЕЗЮМЕ

В статье проводится анализ основных показателей рынка труда Донецкой области в 2007 – 2010 гг. Исследуется проблема дисбаланса между спросом и предложением рабочей силы. Определяются приоритетные направления, которые, по мнению автора, будут способствовать улучшению ситуации в регионе.

Ключевые слова: рынок труда, безработица, трудовые ресурсы, экономически активное население, регион, профориентационная работа, дисбаланс рабочей силы, экономическое состояние области.

SUMMARY

In the article the analysis of the main indicators of the labour market in donetsk region in 2007 - 2010. This article explores the problem of imbalance between demand and supply of labour force. Define priority directions, which, in the author 's opinion, will contribute to improving the situation in the region.

Keywords: labor market, unemployment, a manpower, economically active population, region, professional orientation work, a labor disbalance, an economic condition of area.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОНДОВИЙ РИНОК В КОНТЕКСТІ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кортунов Г.Г., здобувач кафедри «Міжнародна економіка» ДонНУ (м. Донецьк, Україна)

Актуальність теми. Активізація фондового ринку має провідне значення для зростання потенціалу економіки, тому що збільшення активності на фондовому ринку обумовлює виникнення додаткових можливостей для залучення компаніями інвестиційного капіталу, зокрема найпопулярнішим на сьогоднішній день, шляхом додаткової емісії акцій та їх розміщення (ІРО). Окрім того, можливість залучення банківського капіталу, як правило, залежить від ринкової вартості акцій компанії, тобто розвитку фондового ринку. І навпаки, падіння котирувань на фондовому ринку уповільнює розвиток виробництва, зменшує можливості для компаній залучати кошти шляхом нового випуску акцій.

Ступінь вивченості проблеми дослідження. Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про недостатнє висвітлення питання ІРО у вітчизняній науковій літературі та засобах масової інформації. Загалом проблеми розвитку фондового ринку в Україні досліджувалися багатьма фахівцями, серед яких Бланк І., Гальчинський А., Геєць В., Гітман Л., Губський Б., Лук'яненко Д., Макогон Ю., Мозговий О., Рубцов Б., Бірман Г., Фридман Дж., Шарп У. та ін., але недостатньо обґрунтовуються ті завдання, які стоять перед фондовим ринком у сучасній ситуації, не

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

розглядається створення організаційного механізму інтеграції України до світового фондового ринку а також проблеми підвищення інтересу іноземних інвесторів до цінних паперів українських компаній.

Метою дослідження є виявлення головних переваг і недоліків залучення інвестиційних ресурсів різного походження в контексті підвищення інвестиційної привабливості національного ринку цінних паперів.

Основна частина. Головною міжнародною організацією світового механізму фондових бірж є Міжнародна федерація бірж (WFE), до складу якої входить 59 бірж-членів: Нью-Йоркська, Міжнародна (Лондонська), Німецька, Токійська та ін. Розвиток бірж-членів WFE відображає сучасні дійсні тенденції розвитку світу [1, с.40]. У 1990 році іноземні інвестори (в загальносвітовому масштабі) володіли менш ніж 10% акцій; у 2006-му - понад 25%. Іноземна власність на державні облігації зростає з 11% у 1990 році до 31% у 2009 році, на корпоративні облігації - із 7 % до 29% відповідно. Так, за даними Міжнародної федерації фондових бірж (МФФБ), за станом на кінець 2010 р., загальна капіталізація акцій, що обертаються на біржах – членах МФФБ, зростає до 46,8 трлн. дол. Бюджет США з 45,9 трлн. дол. США на кінець 2009 р. (рис. 1).

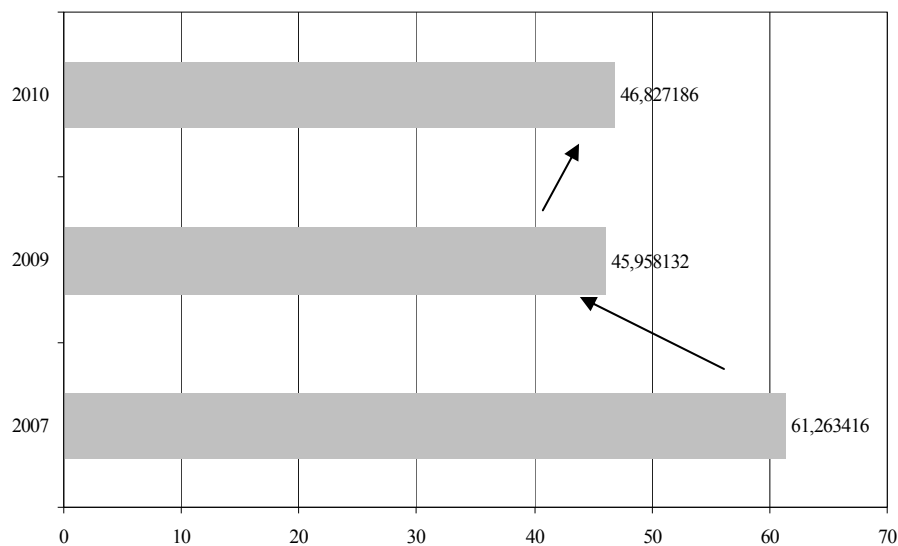

Рис. 1. Капіталізація світового фондового ринку у 2007-2010 рр., трлн. дол. США [5]

Формування українського фондового ринку відбувалося в кілька етапів: перший етап - це період виходу України зі складу Радянського Союзу, що збігся у часі з процесом створення приватних акціонерних та фінансових компаній, які займалися залученням коштів населення під випуск власних цінних паперів. І хоч діяльність цих установ на ринку цінних паперів була стихійною й неорганізованою, а самі цінні папери мали характер штучно підтримуваної вартості, цей етап можна назвати першими кроками фондового ринку в Україні.

Другий етап розвитку ринку цінних паперів виник у зв'язку з випуском в обіг та створенням вторинного ринку купівлі-продажу компенсаційних сертифікатів і чорного ринку приватизаційних майнових сертифікатів - ваучерів . У цей період створюються псевдобіржі - центри сертифікатних аукціонів, велика кількість фінансових посередників (довірчих та інвестиційних компаній), формується інформативна база та інші інфраструктурні підрозділи. Другий етап розвитку фондового ринку в Україні відіграв величезну роль у формуванні інвестиційної свідомості нації та створенні об'єктивних умов для подальшого розвитку фондового ринку. Якщо другий етап характеризувався масовою, тобто народною, приватизацією, то третій етап характеризується пошуком ефективного власника, що зумовило пошук нових систем розподілу власності, продаж об'єктів великої приватизації та активне залучення до приватизаційних процесів зовнішніх інвесторів. Основною відмінністю третього етапу від другого став акцент на грошову приватизацію, що зумовило розвиток певної інфраструктури для забезпечення цього процесу. Слід зазначити, що масова (ваучерна) приватизація тривала досить довго, але з початком грошової приватизації вона вже не мала того значення.

Третій етап розвитку фондового ринку характеризувався такими факторами як:

- 1) активний продаж державою значних пакетів акцій великих підприємств;
- 2) бурхливий розвиток біржових та позабіржових систем обігу акцій;
- 3) поява значної кількості фінансових посередників, що оперували вже не сертифікатами, а реальними грошима;

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

- 4) концентрація власності шляхом активного скуповування акцій у населення;
- 5) розвиток ринку державних боргових зобов'язань;
- 6) вихід на ринок у ролі покупців великих зовнішніх інституціональних та приватних інвесторів.

Основними досягненнями цього етапу розвитку ринку можна назвати:

- 1) розвиток ринкової інфраструктури (біржові та позабіржові установи, агенції з перереєстрації прав власності - незалежні реєстратори та депозитарні установи, створення професійних асоціацій);
- 2) створення галузі професійних учасників фондового ринку (брокерських та фінансових компаній);
- 3) поява та розвиток спеціальних Державних контролюючих установ (державна комісія з цінних паперів і фондового ринку);
- 4) активне входження до українського фондового ринку зовнішнього венчурного капіталу.

Основною помилкою цього етапу, є переоцінка можливостей національного фондового ринку, штучне форсування його розвитку та стратегічні помилки у процесі проведення приватизації, посилені світовою фінансовою кризою.

Четвертий етап розвитку фондового ринку в Україні, який відраховується від початку фінансової кризи ставить більше запитань, аніж дає відповідей щодо перспектив розвитку фондового ринку в країні. На сьогодні український ринок має досить добре розвинену систему обігу цінних паперів (національну депозитарну систему, електронні торгові системи і т. ін.), розвинуті контролюючі органи та органи захисту прав акціонерів, але активність у цьому сегменті економіки дуже незначна. Держава повинна активізувати продаж контрольних пакетів акцій великих підприємств із залученням висококваліфікованих фахівців у галузі інвестиційного менеджменту та консалтингу. Це зможе дати новий імпульс для розвитку національного фондового ринку.

Узагальнення етапів розвитку фондового ринку дає змогу оцінити дії направлені на функціонування ринку цінних паперів та проаналізувати ефективність його роботи, а також безпосередньо дає змогу зробити прогнози і скласти плани, враховуючи помилки попередніх періодів.

Україна з кожним роком усе більше інтегрується у світову фінансову систему, а отже і її фінансовий та фондовий ринки адекватніше починають реагувати на загальносвітові економічні процеси.

У 2010 році Міністерство фінансів України розмістило облігації внутрішніх державних позик (далі – ОВДП) на загальну суму 70 657,06 млн. грн., середньозважена дохідність за якими становила 10,39 % річних (у грудні – 2 003,02 млн. грн. із середньозваженою дохідністю 10,05 % річних), із них:

сума коштів, що надійшли до Державного бюджету України протягом 2010 року за результатами проведення аукціонів з первинного розміщення ОВДП, становила 40 424,37 млн. грн. із середньозваженою дохідністю 12,69 % річних (у грудні – 2 003,02 млн. грн. із середньозваженою дохідністю 10,05 % річних);

випущено ОВДП для погашення простроченої бюджетної заборгованості з податку на додану вартість протягом 2010 року на загальну суму 16 442,69 млн. грн. із середньозваженою дохідністю 5,50 % річних (у грудні випуск ОВДП для погашення простроченої бюджетної заборгованості з податку на додану вартість не здійснювався);

випущено ОВДП для збільшення формування статутного капіталу банків протягом 2010 року на загальну суму 6 390,00 млн. грн. із середньозваженою дохідністю 9,50 % річних (у грудні випуск ОВДП для збільшення формування статутного капіталу банків не здійснювався);

випущено ОВДП для збільшення формування статутного капіталу НАК “Нафтогаз України” протягом 2010 року на загальну суму 7 400,00 млн. грн. із середньозваженою дохідністю – 9,50 % річних (у грудні – 7 400,00 млн. грн. із середньозваженою дохідністю 9,50 % річних).

На вторинному ринку державних цінних паперів (організованому) обсяг укладених угод за 2010 рік становив 60 721,30 млн. грн., тоді як за 2009 рік – 7 880,68 млн. грн., середньозважений рівень дохідності, за яким укладалися угоди на організованому вторинному ринку державних боргових зобов'язань у 2010 році, коливався в межах 9,27 % – 15,66 %, а в 2009 році – у межах 5,16 % – 25,89 %.

Обсяг ОВДП у власності нерезидентів протягом 2010 року збільшився на 10 886,4 млн. грн. і на 01.01.2011 становив 11 369,6 млн. грн., або 8,35 % від загальної суми ОВДП, які перебувають в обігу.

Упродовж 2009 року обсяг ОВДП у власності нерезидентів збільшився на 16,0 млн. грн. і на 01.01.2010 становив 483,2 млн. грн. Збільшення обсягів торгів ОВДП на вторинному ринку насамперед пов'язано зі зростанням зацікавленості банків у державних облігаціях України, оскільки

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЇ ЄВРОПИ В
РАМКАХ ЧЕРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧЕСЬКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА І ГУАМ**

до березня поточного року ОВДП мали високу прибутковість, що привернуло до них увагу інвесторів-нерезидентів. Ще однією з причин активізації вторинного ринку ОВДП стало те, що з 19 лютого 2010 року доступ до участі в аукціонах з первинного розміщення мають лише 14 банків – первинних дилерів. Решта бажаючих вкласти кошти в державні цінні папери змушена купувати їх на вторинному ринку.

На біржовому ринку України (організованому) діють десять організаторів торгівлі, найбільшим з яких є Фондова біржа Першої фондової торгової системи (далі – ФБ ПФТС). Індекс ФБ ПФТС є офіційним показником цієї системи і розраховується на підставі простих акцій підприємств, що пройшли лістинг на ФБ ПФТС.

За результатами 2010 року на організованому фондовому ринку України індекс ФБ ПФТС, що відображає коливання цін на акції найбільш привабливих підприємств, зріс порівняно з початком року на 402,17 пункту (з 572,91 до 975,08 пункту), або на 70,20 % і на 01.01.2011 становив 975,08 пункту. Максимальне значення індексу ФБ ПФТС у грудні 2010 року становило 975,08 пункту (31.12.2010), мінімальне – 857,72 пункту (01.12.2010).

Найбільшим попитом у грудні користувалися ОВДП та акції підприємств металургії (папери ВАТ “Снаківський металургійний завод”, ВАТ “Маріупольський завод важкого машинобудування” та ВАТ “МК “Азовсталь”), машинобудування (ВАТ “Маріупольський завод важкого машинобудування”), нафтогазової (ВАТ “Укрнафта”) та коксохімічної промисловості (ВАТ “Ясинівський коксохімічний завод”). За станом на 01.01.2011 у Біржовому списку ФБ ПФТС зазначено 835 цінних паперів: акцій – 302, корпоративних облігацій – 299, цінних паперів ІСІ – 124, державних облігацій – 94 і муніципальних облігацій – 16.

Обсяг торгів на ФБ ПФТС у грудні 2010 року зріс у 2,5 раза порівняно з аналогічним періодом 2009 року та становив майже 8,3 млрд. грн.

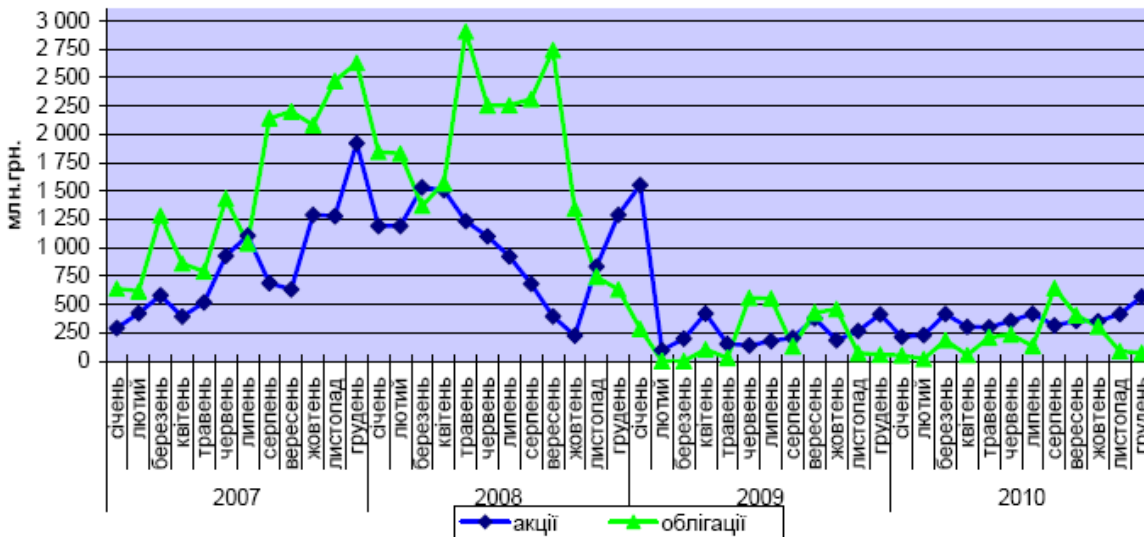

Рис. 2. Обсяги торгів на ФБ ПФТС акціями та облігаціями підприємств і місцевих органів влади у 2007 – 2010 рр., млн. грн. [5]

Обсяг торгів ОВДП, акціями, корпоративними облігаціями та муніципальними цінними паперами у 2010 році збільшився порівняно з 2009 роком більш ніж в 3,9 раза і становив більш ніж 61,4 млрд. грн. (у 2009 році – більш ніж 15,1 млрд. грн.). Збільшення відбулося за рахунок суттєвого зростання обсягів торгів ОВДП.

Обсяг торгів у 2010 році порівняно з 2009 роком мав таку динаміку:

за ОВДП збільшився в 7,1 раза і становив 54 640,89 млн. грн. (у 2009 році – 7 753,87 млн. грн.);

за акціями збільшився майже в 1,0 раза і становив 4 224,78 млн. грн. (у 2009 році – 4 174,13 млн. грн.);

за корпоративними облігаціями зменшився в 1,3 раза і становив 2 247,22 млн. грн. (у 2009 році – 2 971,65 млн. грн.);

за муніципальними цінними паперами збільшився в 4,3 раза і становив 141,59 млн. грн. (у 2009 році – 32,87 млн. грн.).

Це є свідченням того, що якісні показники розвитку ринку цінних паперів, які полягають у спроможності масштабно формувати справедливі ринкові ціни на фінансові інструменти, і досі

залишаються на низькому рівні. Передусім це обумовлено майже повною відсутністю організованого сегмента ринку цінних паперів та єдиної мережі організованої торгівлі цінними паперами. Недостатня розвиненість ринку державних цінних паперів не дає імпульсу для подальшого розвитку корпоративного сегмента фондового ринку. Так у розвитку первинного ринку ОВДП протягом поточного року спостерігаються незначні позитивні зрушення, проте розвиток вторинного ринку ОВДП залишається недостатнім.

Крім того, не можна не враховувати той факт, що незважаючи на зростаючі темпи емісії корпоративних облігацій їх обсяги все ще є незначними для вітчизняної економіки, а в структурі випусків цінних паперів переважають закриті випуски, які мають обмежений обіг і не можуть розглядатися як повноцінний фінансовий інструмент.

Урегулювання низки питань фондового ринку на законодавчому рівні надалі забезпечить вирішення наявних проблем, сприятиме економічному розвитку країни в цілому, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної економіки та зростанню інвестиційного іміджу України у світі.

Висновки. Таким чином, основними факторами росту українського ринку акцій в 2011 році стануть більш певна політична ситуація, поліпшення цінової кон'юнктури на товарно-сировинних ринках, зниження ризику дефолту. Це надасть впевненості потенційним інвесторам у захищеності інвестицій і простоті здійснення їх діяльності. Без цього збільшення капітальних інвестицій, як за рахунок внутрішніх джерел, так і за рахунок ПІІ неможливе. Перелік можна продовжити, однак, і без того ясно – без належного розвитку фондового ринку й інші механізми та стимули для прямих інвестицій будуть менш дієвими.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Зінченко Ф.А. Розвиток світової індустрії фондових бірж в сучасних умовах / Зінченко Ф.А.// матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [„Україна в системі міжнародних економічних відносин”]. (Київ ,24 лютого 2006 р.) – К., 2006. – С.40-41.
2. Макогон Ю.В. Практические аспекты публичного размещения акций украинских компаний на мировом фондовом рынке / Макогон Ю.В., Медведкина Е.А. // Вісник Тернопільського національного економічного університету. Тернопіль: „Економічна думка”, 2008. – С.18-25
3. Мошенський С. З. Трансформаційні процеси на світових ринках цінних паперів / Мошенський С. З. // Фінанси України. – 2009. – № 7.– С.54-63.
4. World Federation of Exchanges, Annual report 2008 and statistics / [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.world-exchanges.org/reports/annual-report/2008-wfe-annual-report>
5. Global capital markets: Entering a new era. - McKinsey Global Institute / by Charles Roxburgh, Susan Lund, Charles Atkins, Stanislas Belot, Wayne W. Hu, Moira S. Pierce – 2010. – 31p. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.mckinsey.com/mgi/publications/fifth_annual_report_Executive_Summary.asp

РЕЗЮМЕ

Метою дослідження є виявлення головних переваг і недоліків ФБ ПФТС в контексті підвищення інвестиційної привабливості національного ринку цінних паперів.

Ключові слова: світовий фондовий ринок, фондова біржа, цінна папера, іноземна інвестиція, інвестування, інвестиційна привабливість.

РЕЗЮМЕ

Целью исследования является выявление главных преимуществ и недостатков ФБ ПФТС в контексте повышения инвестиционной привлекательности национального рынка ценных бумаг.

Ключевые слова: мировой фондовый рынок, фондовая биржа, ценная бумага, иностранная инвестиция, инвестирование, инвестиционная привлекательность.

SUMMARY

The purpose of this research is to identify the main strengths and weaknesses of SE FSTS in the context of improving investment attractiveness of the national securities market.

Keywords: world fund market, stock exchange, security, foreign investment, investing, investment attractiveness.